

Mansikan ja herukoiden taimet: Markkinatilanne ja tilan oma tuotanto

Kalle Hoppula
Luonnonvarakeskus

© Luonnonvarakeskus

Mansikan taimien markkinatilanne

Taimien käyttö Suomessa noin 25 milj. kpl/vuosi.

Tuotanto Suomessa noin 4-5 milj kpl/vuosi (20 %).

Viljelijöiden omaa tuotantoa 1-2 milj/vuosi? (<5 %).

Pääosa istutuksista ulkomaisilla taimilla.

Tärkein tuontimaa Hollanti, tuontia myös mm. Saksasta, Espanjasta ja Puolasta.

Suomalaisesta tuotannosta pääosa kennotainta, tuontitaimesta pääosa paljasjuuritainta.

Mansikan kennotaimituotanto tilalla yksinkertaistaen

Rönsyt leikataan nuorista ja terveistä pelloista.

Juurutus turpeessa, kennoissa (5 cm x 5 cm / taimi) tiheys 400 kpl/m².

Hehtaarin taimet (30 000 kpl) vievät tilaa noin 80 m².

Leikkaus ja juurutus tehtävä riittävän aikaisin hyvissä ajoin elokuussa, jotta rönsytaimet ehtivät juurtumaan ennen talvea.

Pistämisen jälkeen ennen juurtumista kuolevat herkästi: Huolehdi kosteudesta esimerkiksi pitämällä jatkuvasti märkä harso päällä. Käytä myös talviharsoa.

Istutus seuraavana keväänä. Varaudu 0-100 % hävikkiin, joka riippuu talvesta. Mitä pitemmälle juurtunut taimi, sen parempi talvehtiminen.

Mansikan satotaimituotanto yksinkertaistaen 1

A) Juurruta mikrotaimet emoiksi, kasvihuonetilantarve 400 tainta/m².

B) Osta emot varmennetun taimen tuottajalta.

Istuta emot peltoon loppukesästä avokesannoinnin jälkeen.

Jälkeläistavoite: 10-20 kpl/emotaimi.

Hehtaarin taimet, 30 000 kpl?

- 2000-3000 emotainta
- 5-8 m² kasvihuonetilaa
- 1000 m² peltoa taimituotannossa

Mansikan satotaimituotanto yksinkertaistaen 2

Rönsyjen mattoviljely yhden kasvukauden ajan.

Huolehdi rikkatorjunnasta kemiallisesti.

Rönsyjä leikattava loppukesästä koon kasvattamiseksi. Tavoite 30 kpl/m² eli 10-20 jälkeläistä/emo. Suurempi tiheys -> liian pieni taimi.

Nosta rönsymatto paljasjuurisena varhain keväällä. Lajittele koon mukaan: Kokovaihtelua tulee ja vain parhaat ovat satotaimia.

Istuta joko heti tai kylmävarastoinnin jälkeen.

Mansikan oman taimituotannon kustannukset

Kustannusvaihtelu on suurta.

Kokemuksen, virheistä viisastumisen ja hyvän tuurin jälkeen tuotantokustannus voi olla jopa alle 15 snt/kpl. Varaudu kuitenkin aluksi ostotainta suurempaan tuotantokustannukseen varsinkin, jos lasket omalle työllesi arvon!

Kennotaimen tuotantokustannuksessa merkittävää on hävikki, joka aiheutuu juurtumisen epäonnistumisesta ja/tai huonosta talvehtimisestä.

Paljasjuuritaimen tuotantokustannuksessa auttaa, mitä enemmän töitä voidaan koneellistaa. Edellyttää riittävän suurta vuosituotantoa! Käsityönä on vaikea kilpailla ammattitaimituottajien kanssa.

Herukantaimien markkinatilanne Suomessa

Suomessa viime vuosina istutetusta herukasta suurin osa on lähtöisin viljelijöiden omasta lisäysmateriaalista.

Kaupallinen herukoiden taimi- ja pistokastuotanto on pientä: Arvio 300-400 tuhatta kpl vuodessa. Viljelijävolyymien (kymmeniä tuhansia vuodessa) tuottajia ehkäpä 5-7 yritystä?

Jonkin verran muista EU-maista tuontia, ainakin Tanskasta.

Suomessa ei ole yhtään kaupallista varmennettua herukan taimituottajaa. Luke tuottaa perusemokasveja taimituottajille ja viljelijöille.

Herukan pistokastuotanto itse: Aikaa kuluu

Tavoitteena 20 cm puutunut pistokas, jossa ei latvaosuutta.

Vuosi 1: Emotaimien istutus yksivuotiaista taimista

Vuosi 2: Saanto 1-3 kpl/emotaimi

Vuosi 3: Saanto 5-10 kpl/emotaimi

Vuosi 4: Saanto 10-30 kpl/emotaimi

Vuosi 5 alkaen: Saanto 20-60 kpl/emotaimi

Herukkavärien ja lajikkeiden välinen vaihtelu suurta.

Vuosien välistä vaihtelua jonkin verran.

Herukan pistokastuotanto: Emotaimimaan viljelytekniikka

Tavoite: Paksua ja suoraa oksaa.

Kokemus 1: Mitä tiheämpi istutus, sen suuremmaksi ja pystymmäksi oksan kasvutapa muodostuu. Pätee erityisesti musta- ja viherherukkaan. Lajikkeiden välisiä eroja! Paras lopputulos, kun 6-8 tainta/m paririvissä (3-4 kpl/m/rivi).

Kokemus 2: Runsaalla kastelulla saa paksumpia ja vahvempia oksia. Paras lopputulos, kun käytössä on tihkukastelu ja kastelumäärät on mitoitettu tilan mansikkalohkojen vedentarpeen mukaan. Ilman kastelua tulee heikompaa oksaa.

Kokemus 3: Mansikkamuovi parantaa oksankasvua. Lämpö ja vesitalous parantuvat. Vähentynyt rikkakasvitorjunnan tarve.

Herukan pistokastuotanto: Kustannusarvio per pistokas

Pellon kunnostus ja perustaminen	2 snt
Varmennetut emotaimet	2 snt
Pellon vuosittaiset hoitotyöt ja tuotantopankokset	2 snt
Leikkaus (lajikevaihtelu: vihreät kalleimpia)	4-8 snt
Yleiskustannus (koneet, rakennukset jne), arvio	1 snt
Pakkaus ja lähetys (ilman rahtia)	1 snt
<u>Jalostusmaksut</u>	<u>0-20 snt</u>
Yhteensä	12-36 snt

Kaupallisessa pistokastuotannossa hintaan jyvitetään lisäksi myymättömän kapasiteetin ylläpito: Jos kukaan ei ostakaan tiettyä lajiketta, mutta emot pidetään yllä silti.

Herukan pistokastuotanto: ennen istutusta

Lämminvesikäsitteily parantaa juurtumista ja vähentää kasvintuhoojia.
Periaate: Vesihaude, lämpötila 43 C, kesto 1 h.

Merkitystä erityisesti vaikeasti juurtuvilla puna- ja valkoherukoilla.

Mitä myöhemmin keväällä lämminvesikäsitteilyn tekee, sen herkempiä silmut ovat vaurioitumaan liian lämpimässä käsitteilyssä. Keskitalvella täysin lepotilaiset silmut kestävät parhaiten.

Lämminvesikäsitteilyn ajoituksesta ja silmujen kestoista ei ole tarkkaa tutkimustietoa tai ohjeistuksia. Kokeile siksi kotona omalla vastuulla.

Tilan muu toiminta ja taimituotanto?

Mansikalla taimituotannon työhuippu on satokauden jälkeen. Työntekijöille saadaan lisäviikkoja, mutta jaksako viljelijä satoräähän päälle?

Herukoilla pistokastuotannon työhuiput ovat loppusyksystä ja alkukevästä. Tuotanto ei kuormita viljelijää juurikaan kiireaikana.

Sijoita emotaimet lohkolle, missä kasvintuhoojapaine mahdollisimman pieni! Esimerkiksi varmennetun taimituotannon säännöissä etäisyys marjovaan kasvustoon on vähintään 200-300 m tilanteesta riippuen.

Marjojen taimituotannon lainsäädäntö

Marjamaat-hanke julkaisi 20-sivuisen oppaan 2019.

https://proagria.fi/sites/default/files/attachment/marjakasvien_taimituotannon_lainsaadanto.pdf tai Google: ”Marjakasvien taimituotannon lainsäädäntö”.

Tietoa myös tilan oman taimituotannon näkökulmasta.

